

„Miłość i przyjaźń wzmacniają poczucie bezpieczeństwa.”
Księga Zmian

„BEZPIECZNY PRZEDSZKOLAK”

Program edukacyjny z zakresu bezpieczeństwa dla
wszystkich grup przedszkolnych, opracowany w oparciu
o program wychowania przedszkolnego

„Ku dziecku”

(autorstwa B. Bilewicz-Kuźnia i T. Parczewskiej)

realizowany w Przedszkolu im. Jana Brzechwy
w Trąbkach Wielkich

Opracowanie: mgr Patrycja Jurczyńska – Fedak
mgr Monika Lamczyk

WSTĘP

Rozwój współczesnej cywilizacji, oprócz dobrodziejstw, niesie za sobą także wiele zagrożeń i niebezpieczeństw, które czyhają w dużej mierze na małe dzieci. Dlatego myślą przewodnią niniejszego programu jest takie zorganizowanie sytuacji, zajęć i zadań stawianych dziecku, aby dzieci poprzez aktywny udział mogły poznać sposoby radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia, a także ludzi, którzy im w tym pomogą.

Jednym z podstawowych zadań przedszkola, jako jednej z pierwszych instytucji, z którą styka się dziecko, jest zapewnienie mu najważniejszych potrzeb, mianowicie potrzeby bezpieczeństwa i zdrowia. Dzieci powinny czuć się bezpiecznie w grupie rówieśniczej, w szatni i ogrodzie przedszkolnym, powinny też darzyć zaufaniem wszystkich pracowników przedszkola. Dzieci mają małe doświadczenie życiowe i często są nieświadome zagrożeń swojego zdrowia czy też życia. Dlatego tak ważne jest, aby przedszkole od najwcześniejszych lat uczyło dzieci zapobiegania oraz możliwie szybkiego pokonywania niebezpieczeństw. Rolą i powinnością nauczyciela jest takie pokierowanie rozwojem dziecka, aby w pełni wykorzystując jego naturalną ciekawość poznawania świata, wyposażyć je w wiedzę dotyczącą ochrony swojego zdrowia i życia. By osiągnąć powyższe cele, trzeba systematycznie organizować zajęcia dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia. Celem owych zajęć powinno być wykształcenie u dziecka umiejętności i nawyków unikania zagrożeń, umiejętności przyswojenia sobie określonych normom pozytywnych zachowań.

Program ma charakter otwarty, a jego treści mogą być rozszerzane i zmieniane w każdej chwili, w zależności od potrzeb.

PROGRAM ZAWIERA NASTĘPUJĄCE ZAGADNIENIA:

1. Bezpieczny przedszkolak - w przedszkolu, na placu zabaw.
2. „Pali się!” Ochrona p/ pożarowa.
3. Bezpieczeństwo na drodze i ulicy.
4. Bezpieczne dziecko – na placu zabaw, w pobliżu miejsca zamieszkania.
5. Groźne przedmioty i urządzenia.
6. Prawa Dziecka – zapoznanie z prawami i obowiązkami dziecka.
7. Bezpieczeństwo zabaw zimowych.
8. Bezpieczeństwo w sieci.
9. Zagrożenia ze strony roślin i zwierząt - niebezpieczne i chore zwierzęta.
10. „Uwaga, obcy!” Zachowanie ostrożności wobec obcych ludzi.

11. Zła pogoda – kształtowanie prawidłowego zachowania się w obliczu niebezpieczeństw związanych z żywiołami i anomaliami pogodowymi.
12. Umiejętność udzielenia pierwszej pomocy.
13. Znajomość numerów telefonów instytucji niosących pomoc w sytuacjach zagrożenia, umiejętność korzystania z nich.
14. Bezpieczne wakacje.

CELE PROGRAMU

CELE GŁÓWNE:

- poszerzenie wiadomości dziecka na temat jego bezpieczeństwa w różnych sytuacjach,
- uwrażliwienie dzieci na potrzebę zachowania bezpieczeństwa w sali przedszkolnej, w domu, na spacerach i wycieczkach,
- budowanie systemu wartości, wychowanie dzieci tak, żeby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe,
- kształtowanie u dzieci właściwych postaw w obliczu zagrożenia,
- zapoznanie z przedstawicielami służb związanych z ochroną bezpieczeństwa zdrowia i życia,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne postępowanie.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Dziecko:

- rozumie pojęcie „bezpieczeństwo”,
- wie, jak dbać o bezpieczeństwo swoje i innych,
- szanuje zakazy i nakazy dorosłych dotyczące zachowania się w domu, na placu zabaw oraz w przedszkolu,
- ma rozeznanie, gdzie można się samodzielnie bawić, a gdzie nie,
- wie, jak zachować się w przypadku pożaru,
- wie, jak należy zachować się w sytuacji zagrożenia i gdzie można poprosić o pomoc, umie o nią poprosić,
- zna specyfikę pracy: policjanta, strażaka, ratownika medycznego,
- orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach,

- stosuje się do barw sygnalizacji świetlnej,
- zna podstawowe zasady zachowania się w środkach komunikacji,
- wie, z jakimi zagrożeniami może się spotkać, np. podczas zabawy w domu, w kontakcie z urządzeniami mechanicznymi, na podwórku, nad wodą, w trakcie zabaw z psem itp.,
- wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych,
- dostrzega odmienność drugiego człowieka,
- wie, że posiada swoje prawa, zna wybrane prawa i obowiązki,
- zna podstawowe zasady korzystania z Internetu,
- zna zagrożenia płynące ze świata roślin oraz zwierząt i unika ich,
- wie, jak zachowywać się w kontaktach z osobami dorosłymi (nieznajomymi), umie odmówić w sytuacjach, mogących narazić je na jakiegokolwiek niebezpieczeństwo,
- rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku,
- podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody, np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę,
- rozumie potrzebę udzielania pierwszej pomocy, zna i stosuje podstawowe elementy udzielania pierwszej pomocy,
- zna numery telefonów alarmowych i wie, kiedy należy z nich korzystać,
- unika miejsc niebezpiecznych w czasie zabaw zimą i latem.

Niniejszy program zawiera treści z podstawy programowej, która główny nacisk kładzie na zdrowie i bezpieczeństwo.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE PRZEDSZKOLA

- przybliżanie dzieciom informacji na temat zagrożeń, na które mogą być narażone,
- nauka odpowiedzialności za swoje czyny, przewidywanie skutków,
- nauka radzenia sobie w różnych sytuacjach,
- nauka podejmowania właściwych decyzji.

FORMY REALIZACJI

Realizując powyższe treści zawarte w programie nauczyciel sam dobiera odpowiednie formy i metody pracy, które są oparte na różnorodnej działalności dziecka, a które w jego wizji są najbardziej atrakcyjne i dostosowane do danej grupy wiekowej, np.:

- spacerowanie po najbliższej okolicy (wycieczki na skrzyżowania ulic, na sygnalizację świetlną),
- zabawy dydaktyczne i tematyczne,
- zabawy ruchowe,
- wykorzystywanie utworów z literatury dziecięcej, (w tym twórczość patrona – J. Brzechwy),
- zabawy i gry ruchowe (m.in. przygotowujące dzieci do roli pieszego, pasażera, zabawy umożliwiające poznanie znaków drogowych i sygnałów drogowych),
- zabawy i ćwiczenia ortofoniczne,
- zabawy konstrukcyjne,
- różnorodne zabawy,
- obserwacja i pokaz,
- przykład osobisty nauczyciela, a także zaproszonych gości,
- zadania stawiane do wykonania,
- aktywność własna dzieci,
- ćwiczenia utrwalające,
- spotkania z ekspertami: policjant, strażak, pielęgniarka, ratownik medyczny,
- wycieczki i spacerowanie,
- zabawy z piosenką /wierszem o charakterze prewencyjnym,
- scenki dramatyczne,
- burza mózgów,
- quiz,
- zagadki,
- organizowanie kącików tematycznych,
- prace plastyczne,
- wystawy prac dzieci,
- praca z wykorzystaniem historyjek obrazkowych,
- filmy edukacyjne,

- pomoce dydaktyczne – zestaw ilustracji, plansz, płyt, bajek,
- pogadanki, opowiadania dające dziecku możliwość dzielenia się swoimi obserwacjami i przeżyciami.

PODSTAWOWE ZAGADNIENIA/ZAMIERZONE EFEKTY

ZAGADNIENIA/ TEMATY	ZAMIERZONE EFEKTY DZIECKO:	Termin	Realizatorzy
1. Bezpieczny przedszkolak – w przedszkolu, na placu zabaw	<ul style="list-style-type: none"> - zna drogę do przedszkola, bezpiecznie ją pokonuje - zna ogród przedszkolny i sąsiedztwo przedszkola - umie bezpiecznie poruszać się po korytarzu przedszkolnym - wie, gdzie znajduje się droga ewakuacyjna w przedszkolu - szanuje, respektuje nakazy i zakazy nauczycielek oraz pozostałych pracowników przedszkola - nie oddala się samodzielnie z sali i budynku przedszkola - wie, co oznacza zgodna i bezpieczna zabawa - nie dotyka przewodów i urządzeń elektrycznych - zgłasza nauczycielce uszkodzone zabawki - wie, jak prawidłowo korzystać ze sprzętu znajdującego się w ogrodzie - wie, iż nie należy podchodzić do osób obcych, które znajdują się za ogrodzeniem - wie, że nie należy oddalać się bez zezwolenia nauczycielki - wie, że nie należy spożywać żadnych roślin rosnących w ogrodzie, gdyż grozi to zatruciem - wie, że należy zgłaszać nauczycielce wszelkie skaleczenia 	Wrzesień / Cały rok	Wychowawcy grup
2. „Pali się!” Ochrona p/pożarowa,	<ul style="list-style-type: none"> - zna specyfikę pracy strażaka - dziecko zna przyczyny 	Wrzesień/ II półrocze, miesiąc	Wychowawcy grup

<p>próbną ewakuacją przedszkola</p>	<p>powstawania pożarów</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie bawi się zapalkami, ogniem - potrafi określić zasady zachowania się w sytuacji zagrożenia, np. ogień w domu, w lesie, w najbliższym otoczeniu - wie, gdzie znajduje się droga ewakuacyjna w przedszkolu, - wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia w wyniku pożaru - zna numery telefonów alarmowych - rozumie konieczność przestrzegania zasad ochrony przeciwpożarowej 	<p>dowolny</p>	
<p>3. Bezpieczeństwo na drodze i ulicy, spotkanie z policjantem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna specyfikę pracy policjanta - ufa policjantowi i prosi go o pomoc w sytuacjach kryzysowych - potrafi bezpiecznie pod opieką dorosłego poruszać się po drodze - dziecko zna, rozumie i stosuje w praktyce zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym (w trakcie poruszania się po chodniku, ulicy, przejściu dla pieszych) - zna barwy sygnalizacji świetlnej i niektórych znaków drogowych - stosuje się do barw sygnalizacji świetlnej - zna i nazywa znaki drogowe w otoczeniu przedszkola oraz najbliższej okolicy - rozróżnia prawą i lewą stronę, potrafi poruszać się bezpiecznie właściwą stroną pobocza i przekraczać jezdnię w dozwolonym miejscu (przejście dla pieszych) - prawidłowo porusza się w grupie - stosuje elementy odbłaskowe, rozumie, jaką spełniają rolę - wie, że kierowca i pasażer podczas jazdy muszą zapinać 	<p>Wrzesień/ Cały rok</p>	<p>Wychowawcy grup</p>

	<p>pasy, a dzieci muszą korzystać z fotelika</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulturalnie i bezpiecznie zachowuje się na drogach, przystankach, w środkach komunikacji publicznej, zapina pasy bezpieczeństwa - rozumie rolę policji w utrzymaniu ładu i bezpieczeństwa na drogach 		
<p>4. Bezpieczne dziecko – na placu zabaw, w pobliżu miejsca zamieszkania</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, iż nie należy oddalać się od domu bez zgody rodziców/opiekunów - wie, iż nie należy wychylać się z okien i balkonów - rozumie, iż o wszystkich niepokojących wydarzeniach należy opowiedzieć rodzicom/opiekunom - wie, iż nie wolno wpuszczać do domu obcych - jest świadome tego, iż nie należy spożywać żadnych leków znajdujących się w domu - zna konsekwencje wspinania się na meble - zna podstawowe zasady zachowania się nad wodą, w lesie, na placu zabaw, podczas zabawy w domu, w kontakcie z przedmiotami mechanicznymi itp. - ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie się bawić, a gdzie nie wolno - nie bawi się lekarstwami i środkami chemicznymi, wie, czym to grozi - wie, że nie należy bawić się z nieznanymi zwierzętami, np. psem (zna sposoby zachowania się na wypadek ataku psa) - rozumie, iż o zaczepkach kogoś obcego należy powiadomić bliską 	<p>Cały rok</p>	<p>Wychowawcy grup</p>

	mu osobę		
5. Groźne przedmioty i urządzenia	<ul style="list-style-type: none"> - wie, iż nie należy bawić się urządzeniami gospodarstwa domowego, urządzeniami technicznymi - nie bawi się zapalkami, ogniem - zna zasady bezpiecznego posługiwania się przyborami: nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem 	Cały rok	Wychowawcy grup
6. Prawa Dziecka – zapoznanie z prawami i obowiązkami dziecka	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że dziecko, tak jak dorosły posiada swoje prawa i obowiązki - zna wybrane prawa dziecka - dostrzega odmienność drugiego człowieka 	20 Listopad	Wychowawcy grup
7. Bezpieczeństwo zabaw zimowych, spotkanie z policjantem	<ul style="list-style-type: none"> - wie, iż nie należy rzucać śnieżkami w kolegów, gdyż można wyrządzić komuś krzywdę - jest świadome zagrożenia wynikającego z wchodzenia na zamrożone zbiorniki wodne - wie, czym grozi zjeżdżanie na sankach w pobliżu ulicy - wie, jak bezpiecznie zjeżdżać na sankach - jest świadome, że powinno bawić się w miejscu dobrze widocznym i wolnym od jakichkolwiek wystających ze śniegu przedmiotów 	Grudzień /Styczeń	Wychowawcy grup Monika Lamczyk
8. Bezpieczeństwo w sieci, Dzień Bezpiecznego Internetu	<ul style="list-style-type: none"> - zna bezpieczny sposób korzystania z komputera - wie, iż nie należy korzystać z Internetu bez zgody rodziców - nie podaje swoich danych osobowych w Internecie (adresu, nazwiska, wieku) - nie umawia się na spotkanie z osobami poznanymi poprzez Internet 	8 Luty	Wychowawcy grup Angelika Dąbek
9. Zagrożenia ze strony roślin i zwierząt -	<ul style="list-style-type: none"> - zna i przestrzega zasad kontaktu ze zwierzętami - wie, iż nie wolno bez zgody i 	Cały rok	Wychowawcy grup

niebezpieczne i chore zwierzęta	<p>obecności właściciela podchodzić do psa, karmić go, drażnić</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, iż nie należy wchodzić na teren pilnowany przez psa, - jest świadome niebezpieczeństw wynikających ze strony nieznanymi „dzikich” zwierząt - wie, iż o przypadkowym kontakcie ze zwierzęciem lub o pogryzieniu lub ukąszeniu jak najszybciej należy powiadomić osobę dorosłą - wie, jak należy postępować w przypadku ataku psa - zna i przestrzega zasad kontaktu z roślinami - rozumie, że nie należy spożywać żadnych roślin, gdyż grozi to zatruciem 		
10. „Uwaga obcy!” Zachowanie ostrożności wobec obcych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że niektórzy dorośli mogą być dla niego zagrożeniem - rozumie, iż o zaczepkach kogoś obcego należy powiadomić rodziców, opiekunów, nauczycielkę - nie godzi się na jazdę samochodem, spacer, lody, gdy proponuje mu to ktoś obcy, - wie, iż należy jak najszybciej oddalić się od nieznanego i głośno wzywać pomoc - nie przyjmuje niczego od obcych (słodczy, napojów itp.) - wie, że nie wolno podawać obcym swojego adresu zamieszkania, gdy o to poproszą - wie, że nie wolno zostawiać swoich rzeczy na placu zabaw, w parku bez opieki - wie, że nikt nie ma prawa go dotykać, ma prawo odmówić jakiegokolwiek dotyku, który nie sprawia mu przyjemności 	Cały rok	Wychowawcy grup
11. Zła pogoda –	- rozpoznaje i nazywa zjawiska	Cały rok/	Wychowawcy

kształtowanie prawidłowego zachowania się w obliczu niebezpieczeństw związanych z żywiołami i anomaliami pogodowymi	<p>atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku</p> <ul style="list-style-type: none"> - ubiera się odpowiednio do rodzaju pogody - wie, jak należy zachować się podczas burzy, huraganu - nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody, np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę - zachowuje szczególną ostrożność na drodze w czasie złych warunków pogodowych (mgła, gołoledź, śnieg, deszcz) 	systematycznie związane z aktualną porą roku	grup
12. Umiejętność udzielenia pierwszej pomocy, spotkanie z ratownikiem medycznym	<ul style="list-style-type: none"> - zna specyfikę ratownika medycznego - rozpoznaje i nazywa elementy wyposażenia apteczki - informuje dorosłych o wypadkach - rozumie potrzebę udzielania pierwszej pomocy - zna i stosuje podstawowe elementy udzielania pierwszej pomocy 	Miesiąc dowolny II półrocze	Monika Lamczyk
13. Znajomość numerów telefonów instytucji niosących pomoc w sytuacjach zagrożenia i umiejętność korzystania z nich	<ul style="list-style-type: none"> - zna numery telefonów alarmowych: 997, 998, 999, 112 - jest świadome konsekwencji fałszywych alarmów - zna swoje imię i nazwisko - zna nazwę swojego miejsca zamieszkania 	Wrzesień i cały rok	Wychowawcy grup
14. Bezpieczne wakacje	<ul style="list-style-type: none"> - unika miejsc niebezpiecznych w czasie zabaw latem - nie odchodzi od dorosłych bez ich zgody i wiedzy - wyjaśnia, dlaczego nie należy korzystać z kąpieli w jeziorze lub innym zbiorniku wodnym bez opieki osób dorosłych - unika miejsc niedozwolonych 	Czerwiec	Wychowawcy grup Angelika Dąbek

	<p>do kąpiel i zabaw</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie, dlaczego należy smarować ciało kremem ochronnym podczas przebywania na plaży - rozumie konieczność osłaniania głowy czapką, kapeluszem przed promieniami słonecznymi - wie, jakie niebezpieczeństwa wynikają z zabaw w pobliżu jezdni - wie, czym grozi bawienie się na budowach, wykopach itp. - jest świadome niebezpieczeństwa wynikającego z wsiadania i bawienia się na maszynach rolniczych - zna konsekwencje drażnienia zwierząt gospodarczych 		
--	---	--	--

Ponadto przedszkole rozpoczęło współpracę z Pomorskim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Gdańsku. W ramach tej współpracy odbędzie się, w naszym przedszkolu pogadanka na temat zasad bezpiecznego poruszania się po drogach oraz konieczności noszenia elementów odblaskowych.

W naszym przedszkolu, w ramach profilaktyki, umieszczona jest gazetka informacyjna dla rodziców, która zawiera treści dotyczące bezpieczeństwa dzieci oraz zachowań profilaktycznych.

Przewidywane efekty

Po realizacji programu „Bezpieczny przedszkolak” dziecko będzie:

- wiedziało, jak prawidłowo dbać o swoje bezpieczeństwo i innych,
- unikać zagrożeń wynikających z przebywania na placu zabaw, w domu, ulicy, przedszkolu,
- znało numery alarmowe: 997 – policja, 998 – straż pożarna, 999 - pogotowie, 112 – wspólny numer z telefonu komórkowego,
- świadome tego, iż w sieci nie należy podawać swoich danych.

Ewaluacja programu

Realizacja haseł zawartych w programie obejmować ma różne formy: scenki dramatyczne, bajki, wiersze, piosenki, rozmowy w oparciu o treść historyjki obrazkowej, opowiadania z obrazkiem, jak również współpraca z przedstawicielami instytucji lub służb związanych bezpośrednio z ochroną bezpieczeństwa życia i zdrowia np. policjantem na temat bezpiecznego poruszania się na drodze, ograniczonego zaufania do obcych, sposób informowania o niebezpiecznym zdarzeniu, lekarzem lub pielęgniarką - na temat zapobiegania wypadkom domowym, racjonalnego odżywiania się, czy sposobu zabezpieczenia miejsca zranionego, czy strażakiem o przeciwdziałaniu bezmyślnym zabawom zapalkami, urządzeniami mogącymi wywołać pożar.

Ewaluacja tego programu będzie miała na celu sprawdzenie, czego dzieci nauczyły się na zajęciach z zakresu kształtowania postaw bezpiecznego zachowania się i w jakim stopniu potrafią unikać zagrożeń w domu, na podwórku oraz jakie umiejętności nabyły w związku z edukacją na temat niebezpieczeństw wynikających z bycia uczestnikiem ruchu drogowego, jak opanowały zasady, które ograniczają ryzyko wypadków i urazów oraz czy wyrobiły w sobie postawę asertywności w kontaktach z nieznanymi. Istotne będzie zbadanie, na ile te zajęcia pozwoliły nabyć umiejętność zachowania się w sytuacji stresu podczas wystąpienia niebezpieczeństwa. Jeżeli realizacja programu przyniesie zamierzone efekty, po modyfikacji wynikającej z ewaluacji, program ten będzie mógł być realizowany w kolejnych latach.

Narzędzia ewaluacyjne

- stała obserwacja dzieci,
- obserwacja dzieci pod kątem przestrzegania zasad bezpieczeństwa na miarę ich indywidualnych możliwości w sytuacjach praktycznych,
- ankieta do rodziców.

Bibliografia

1. Gruszczyk- Kolczyńska E., Zielińska E., Grabowska G., Program wychowania i kształcenia oraz wspomaganie rozwoju sześciolatków w przedszkolu, klasach zerowych i placówkach integracyjnych z komentarzem metodycznym.
2. Grzegorek K., Januszewska D., Program edukacyjny dla przedszkola, realizowany w Miejskim Przedszkolu nr 7 im. Marii Montessori w Sochaczewie.
3. Frączakowie J. i P., Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym do uczestnictwa w ruchu drogowym, TPD ZG, Warszawa 1987.
4. Klus – Stańska D., Nowicka M., Bezpieczeństwo dzieci, Impuls, Kraków 1999.
5. Stabelski M., Mały ratowniczek. Podręcznik pierwszej pomocy dla klas I-III szkoły podstawowej, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2000.
6. <http://www.przedszkolenr1.asta-net.com.pl/publikacje/programbezpiecznyprzedszkolak.pdf>
7. <http://www.przedszkoleczworeczka.pl/dokumenty/Podstawa%20programowa%202016.pdf>
8. <http://wychowanieikomunikacyjne.org/index.php?page=nauczyciele>